

ÂŞIK MAHZUNİ ŞERİF VE HALK KÜLTÜRÜ

Âşık Mahzuni Şerif and Folk Culture

Uzman. İkbal AKKAR

Milli Eğitim Bakanlığı, Türkçe Öğretmeni, Malatya/TÜRKİYE

ORCID ID: 0000-0003-0824-132X

Doç.Dr. Gül Mükerrerem ÖZTÜRK

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Gürcü Dili ve Edebiyatı Bölümü, Rize/TÜRKİYE

ORCID ID: 0000-0003-1875-4954

ÖZET

Âşık şiiri; yüzyıllardır birçok değişimlere uğrayarak bugüne değin uzanmıştır. Âşıklık geleneğinin en önemli temsilcilerinden biri de Âşık Mahzuni Şerif'tir. Araştırmanın amacı; Âşık Mahzuni Şerif'in şiirlerindeki halk kültürü unsurlarının ve şairin şiirlerinde bu unsurlardan hangilerine yer verdiğinin belirlenmesidir. Araştırma, Âşık Mahzuni Şerif'in "Aşka Başlarken", "Kazak Abdal Gibi", "Yuh Yuh", "Köln Radyosunda", "Dönmek Zor", "Rest", "Akarçay Tokat Festivali", "İntizar", "Düştü", "İhsan Aktaş'a" şiirleri ile sınırlanmıştır. Şairin geleneksel kalıpların dışında ortaya koyduğu şiirlerinde geleneksellikten uzaklaştığı görülse de şiirlerinde halk kültürü unsurlarını kullandığı tespit edilmiştir. Bu çalışma, tam da bu noktada şairin geleneksellik ve modernlik arasındaki bağı kurması açısından önem teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Âşık, Âşık Mahzuni Şerif, gelenek, şiir, halk kültürü.

ABSTRACT

The minstrel poem is a tradition of oral literature reached the present changing dramatically for centuries. Âşık Mahzuni Şerif, is one of the significant representatives of this tradition. Purpose of the research; It is to determine the elements of folk culture in the poems of Âşık Mahzuni Şerif and which of these elements the poet includes in his poems. The research is based on Âşık Mahzuni Şerif's "Beginning in Love", "Kazak Like Abdal", "Yuh Yuh", "On Cologne Radio", "Hard to Return", "Rest", "Akarçay Tokat Festival", "Intizar", "Falled", "İhsan Aktaş'a" is limited to poems. Although the poet tries to move away from traditionalism in his poems, which he tries to create by destroying traditional patterns, it is seen that he uses folk culture elements in his poems. At this point, this study is important for the poet to establish the link between tradition and modernity.

Key Words: Minstrel, Âşık Mahzuni Şerif, tradition, poem, folk culture.

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmada Âşık Mahzuni Şerif'in şiirlerinde yer alan halk kültürü unsurlarının ve şairin şiirlerinde bu unsurlardan hangilerine yer verdiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Şairin şiirlerinde halk kültürü unsurlarını yaygın şekilde kullandığı göze çarpmaktadır. Böylece bu çalışma, tam da bu noktada şairin geleneksellik ve modernlik arasındaki bağı kurması açısından önem teşkil ettiği söylenebilir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Âşık Mahzuni Şerif'in "Aşka Başlarken", "Kazak Abdal Gibi", "Yuh Yuh", "Köln Radyosunda", "Dönmek Zor", "Rest", "Akarçay Tokat Festivali", "İntizar", "Düştü", "İhsan Aktaş'a" şiirleri ele alınarak incelenmiştir.

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu kısmında ise araştırma için kullanılan araştırma modeli, evreni, örnekleme, analizi, verilerin hazırlanma ve yorumlanma süreci hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Verilerin Toplanması

Araştırmada literatür taraması yapılarak analiz için temalar oluşturulmuştur. Âşık Mahzuni Şerif'in "Aşka Başlarken", "Kazak Abdal Gibi", "Yuh Yuh", "Köln Radyosunda", "Dönmek Zor", "Rest", "Akarçay Tokat Festivali", "İntizar", "Düştü", "İhsan Aktaş'a" şiirleri A. İhsan Aktaş'ın Anadolu'yu "Kucaklayan Ozan Mahzuni Şerif" kitabından yararlanılarak halk kültürü unsurları belirlenmeye çalışılmıştır.

2.2. Verilerin Analizi

Âşık Mahzuni Şerif'in "Aşka Başlarken", "Kazak Abdal Gibi", "Yuh Yuh", "Köln Radyosunda", "Dönmek Zor", "Rest", "Akarçay Tokat Festivali", "İntizar", "Düştü", "İhsan Aktaş'a" şiirleri halk kültürü unsurları açısından incelenip yorumlanarak yazarın hayat görüşüne ulaşılmaya çalışılmıştır.

3. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.1. Âşık Mahzuni Şerif'in Sanatı ve Eserleri

Âşık Mahzuni Şerif şiirlerinde sevgi ve eşitlik kavramına yer verdiği görülmektedir. Çok sayıda plak, kaseti ve uluslararası edebi tartışmalara yer verdiği kitapları da yer almaktadır. Ayrıca Âşık Mahzuni'nin 313 adet şiiri bulunmaktadır (Aktaş, 2002:253-256).

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Bulgular

Çalışmamızın bu kısmında "Aşka Başlarken (2002)", "Kazak Abdal Gibi (2002)", "Yuh Yuh (2002)", "Köln Radyosunda (2002)", "Dönmek Zor (2002)", "Rest (2002)", "Akarçay Tokat Festivali (2002)", "İntizar (2002)", "Düştü (2002)", "İhsan Aktaş'a (2002)" adlı şiirlerinden yararlanılarak halk kültürü unsurlarını belirleyebilmek için Sedat Veyis ÖRNEK' in 25 maddelik şu tasnifinden yararlanmak gerekmektedir (Artun, 2005:18):

Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı (Monografiler)

- ✓ "Çok azaldı Kızılırmak, Ceyhanlar
Korkmaz oldu lale, sümbül, reyhanlar",

Yerleşim-Yerleşim Türleri

- ✓ Bulunamadı.

Barınak-konut (Halk mimarisi)

- ✓ Bulunamadı.

Aydınlanma-Isınma

- ✓ Bulunamadı.

Taşıma-Taşıma Teknikleri

- ✓ Bulunamadı.

Ekonomi Türleri

- ✓ Bulunamadı.

Halk Ekonomisi

- ✓ Bulunamadı.

Beslenme, Mutfak, Kiler

- ✓ "Viskiden gayriye dudak sürmemiş"

Ölçme, Tartma, Hesaplama Birimleri, Zaman Ve Mesafe Kavramları

✓ Bulunamadı.

Halk Sanatları Ve Zanaatları

✓ Bulunamadı.

Giyim-Kuşam-Süs

✓ Bulunamadı.

Halk Bilgisi

✓ Bulunamadı.

Halk İnançları, Töreler, Adetler, Gelenekler, Görenekler

✓ Bulunamadı.

Geçiş Dönemleri

✓ “Birbirini sevmez oldu insanlar

“Ne yazık ki öldüren var ölen var...”

Bayramlar, Karşılamlar, Uğurlamalar

✓ Bulunamadı.

Kalp Hareketler (Tavırlar, Jestler, Mimikler)

✓ Bulunamadı.

Dernekler, Kuruluşlar; Dayanışma Ve Yardımlaşma

✓ “İnsan olan insan vurup yarışmaz

İnsan olan sabur ile gürüşmez”

Dinsel-Büyüsel İçerikli İnançlar, İşlemler

✓ “Felek bana ordusuynan yürüdü”

✓ “Yanımda bir nur ışıklar”

✓ “Cem olunca Bektaşiler”

✓ “Ben hoca değilim muska yazmadım”

✓ “İnsanoğluna cin şeytan karışmaz”

Halk Edebiyatı

✓ “Bu ne Aslı bu ne Kerem”

✓ “Sorsalar ki nereden içtin doluyu”

✓ “Rüyamda görmedim ak sakallı pir”

Halk Tiyatrosu

✓ Bulunamadı.

Halk Oyunları (Danslar)

✓ Bulunamadı.

Halk Müziği ve Müzik Araçları

✓ Bulunamadı.

Çocuk Oyunları Ve Oyuncaklar

✓ Bulunamadı.

Halk Eğlenceleri Ve Sporlar

- ✓ “Düğün olur pehlivanlar derilir
El ele güzeller halay kurulur”

Adlar

- ✓ “Hizmetin gördüğüm Habibe bacı”
- ✓ “İhsan baba Hacıköy'e gidersen”
- ✓ “Der Mahzuni Şerif Tokat diyarı”
- ✓ “Gittim Akarçay'ı seyran eyledim”
- ✓ “Tokat'ın yaylası Almus'un özü”
- ✓ “Sanki Kul Himmet'im kalkmış dirilmiş”
- ✓ “Uçtu gitti Elbistan'ın solundan”
- ✓ “Benim Türkiye'lim benim Memedim”
- ✓ “Çok azaldı Kızılırmak, Ceyhanlar”

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Âşık edebiyatının 20. yüzyıldaki temsilcileri arasında yer alan Âşık Mahzuni Şerif'in şiirlerinde yer alan halk kültürü unsurlarının ve şairin şiirlerine yansımaları amaçlanmıştır. Bu bağlamda şairin Âşık Mahzuni Şerif'in “Aşka Başlarken”, “Kazak Abdal Gibi”, “Yuh Yuh”, “Köln Radyosunda”, “Dönmek Zor”, “Rest”, “Akarçay Tokat Festivali”, “İntizar”, “Düştü”, “İhsan Aktaş'a” şiirleri ele alınarak şiirleri halk kültürü unsurları bağlamında incelenmiş, yorumlanmış, yazarın hayat görüşüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Halk kültürü unsurlarını tespit edebilmek için Sedat Veyis Örnek' in 25 maddelik şu tasnifinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak 25 madde'nin 8'inde halk kültürü unsurlarına rastlanırken geriye kalan 17 madde'de halk kültürü tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Aktaş, A. İ. (2002). Âşık Mahzuni Şerif Anadoluyu Kucaklayan Ozan, Baran Ofset Ürün Yayınları, Ankara.

Artun, E. (2005). Türk Halkbilimi, Kitabevi Yayınları, İstanbul.

Irmak, Y. (2014). “Âşık Mahzuni Şerif'in Şiirlerinde Milli Birlik ve Beraberlik İşlevi”, Studies Of The Ottoman Domain, 4(7):37-58.

Örnek, S. V. (2000). Türk Halk Bilimi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Çobanoğlu, Ö. (2000). Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş, Akçağ Yayınları, Ankara.

Tan, N. (2000). Folklor (Halk Bilimi) Genel Bilgiler, Artmedia, İstanbul.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

<http://www.mehmeteminturkiilmaz.com.tr/i/1585/%C3%A2sik-mahzuni-serif/-hayati/>

<http://www.mahzuniserif.com/sayfa/ana.htm>

